

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de AAMBINDER

Advent in de Heidelberger [p.4]

Gereformeerde Gemeente Stolwijk

07/12/2017
jaargang 96

nr **10**

In 1930 ontstaat er in Stolwijk een afdeling van de Gereformeerde Gemeente te Gouda. Op 20 juni 1943 wordt deze afdeling zelfstandig. De eerste decennia worden de kerkdiensten in het kaaspakhuis van D. Vonk aan de Tentweg gehouden. Na de scheuring van 1953 kerkt men enkele maanden in het gebouw van de Christelijke School te Berkenwoude, waarna een gedeelte van een

oude sigarenfabriek in de Schoolstraat kan worden gehuurd. In verband met de groei van de gemeente verrijst er zowel in 1965 als in 1979 op dezelfde plaats een nieuw kerkgebouw. In 1991 wordt het aantal vaste zitplaatsen uitgebreid tot 300 en in 2014 tot 494. Sinds 2012 wordt de gemeente gediend door ds. G. Hoogerland. Het aantal leden en doopleden bedraagt 515.

Noach wacht en hoopt

Advent betekent het verwachten van de komst van de Middelaar. In het Oude Testament zien we iemand die met smart, maar ook met hoop uitzag naar de vervulling van zijn verwachting. Zijn naam is Noach.

Toen vertoefde hij nog zeven andere dagen.

Genesis 8:12a

Noach is nu een half jaar in de ark. We maken daar graag een romantisch beeld van. Maar klopt dat wel? Want er was wel een venster, maar daar kan het zonlicht nauwelijks rechtstreeks in hebben geschinen. Want dan zou bij hevige regen de ark water gaan maken en dat kan niet. De ark zou dan zinken in de peilloze diepte van de geopende afgronden van de aarde. En was er wel licht in de ark toen de regen veertig dagen lang de aarde teisterde? Nee, in werkelijkheid zal Noach daar weinig licht hebben gehad en ook niet veel lucht. Wie in de diertuin is, kan zich verwonderen om de rijkdom van Gods schepping. Maar ook is daar merkbaar dat de dieren bij elkaar niet altijd zo fris ruiken. Dat was voor Noach ongetwijfeld ook zo. Dat is benauwd. En daarbij kwam dat de ark geschud werd op de golven. In vers 1c lezen we dat er een wind komt die de golven stil maakt. Dat betekent dat ze daarvoor 'bewogen'. Slagregens en wind maken de zee onstuimig.

Geschud in het hart

Zo is Noach nu al een half jaar zonder veel licht en zonder veel lucht en vaak wordt hij hevig geschud. Zo kan het ook in Noachs hart zijn geweest. Want hoelang zou dit duren? Wanneer zou de regen stoppen? En wanneer zou er bodem onder de ark zijn? En is er genoeg eten in de ark? Op angstige momenten kan hij schrieken van de muil van de leeuw. Nu eet die samen met het lam, maar dat is na de zondeval niet de ware aard van een leeuw.

Wat is Noach hier in de ark afhankelijk van de zorg van de Heere. Het valt voor een mens niet mee om afhankelijk te zijn van een an-

der, ook in het leven van genade. Heeft Noach het geroep van familieleden gehoord toen de ark omhoog kwam op het stijgende water? Wat zal het oordeel dat zich buiten de ark voltrok, hem aangegrepen hebben. En dat temeer omdat Noach in zichzelf niet beter was. Zijn oude natuur is niet beter dan die van anderen die buiten de ark zijn gebleven. Het zou rechtvaardig zijn wanneer hij zich in hetzelfde oordeel bevond als die mensen buiten de ark. Maar door genade alleen is hij in de ark. Kent u iets van die benauwdheid van Noach? Dat kan door moeiten in het leven. Wat kan dat lijden worden verdiept door het besef dat wij om onze zonden een rechtvaardig oordeel verdienen. En als dan de verlossing uitblijft, kan er een gebed opklimmen om hulp. Zou God Zijn genade vergeten, nooit meer van ontferming weten?

'En God gedacht aan Noach', lezen we in het eerste vers. De Heere denkt aan Noach. Ook al kan een moeder haar kind vergeten, de Heere vergeet Zijn kind niet. Hij gedenkt op Zijn tijd en dat is niet altijd die van Noach. Maar Zijn raad zal bestaan. Wanneer God gedenkt, gebeuren er wonderen.

We zagen al dat vers 1 spreekt over een wind die het water stil maakt. We vinden voor 'wind' hetzelfde woord als voor 'Geest' in Genesis 1:2. Toen zweefde de Geest op de wateren. Dat bracht een keten van scheppingswonderen in gang. Hier vinden we opnieuw een aaneenschakeling van gebeurtenissen. En werkt die Geest ook niet zo in de herschepping, in dat wonder van de wedergeboorte? God gedenkt aan een mens. Daarop komt de Geest en daarop werkt de Heere zo wonderlijk.

Ook deze wind is wonderlijk. Normaal gesproken zweept wind het water op. Hier niet, hier gebeurt het tegenovergestelde. Dat is kenmerkend voor het werk van Gods Geest: uiteindelijk volgt er rust. Hier sluiten de fonteinen van de afgrond zich. Ze worden verzegeld, lezen we. Alleen God kan dat zegel verbreken. En eindelijk vindt de ark rust op een bergtop.

ds. H. Brons,
Vlaardingen

In dit nummer

- 5** Commentaar:
Een biografie
over Bonhoeffer
- 8** De Christinnereis [5]
- 20** Omzien

- 2** Noach wacht en hoopt
- 3** Onderwijs van vader Smytegelt [48]
- 4** Advent in de Heidelberg [1]
- 6** Advent is nog geen Kerst
- 7** Dat wil zeggen
- 8** De Christinnereis [5]
- 9** In goede orde:
Mededeling en approbatie
- 10** Twee regenbogen
en het pastoraat [4]
- 11** Jeugdtribiek
- 12** Boeknieuws
- 13** Kerknieuws
- 13** Berichten
- 14** Kerkdiensten

Onderwijs van vader Smytegelt [48]

Een open venster

Maar Noach vindt geen rust. Hij opent een venster. Dat is een ander venster als dat venster waarvan eerder in de geschiedenis gesproken wordt. We kennen het verloop. Eerst laat hij een onrein dier uit over de nieuwe aarde. De raaf vindt na verloop van tijd voldoende voedsel om van te leven. Maar voor de reine duif is dat anders. Drie keer laat Noach de duif uit. Daartussen ligt het scheppingsritme van zeven dagen. En in die dagen heeft Noach gewacht, zoals sommige mensen wachten totdat het weer zondag is. Dan is er een goede boodschap voor zondige mensen. Zo wacht Noach op een boodschap van de duif. Tot tweemaal toe lezen we dat Noach wacht. In vers 10 gebruikt de Bijbel een woord dat ziet op wachten met spanning. Sommige uitleggers spreken van een wachten waar smart bij komt, zoals bij een vrouw vlak voor de geboorte van haar kind. En dan komt de duif als een boodschapper van vrede. Deze duif brengt inderdaad een vredesboodschap: een afgebroken olijfblad. Een olijfboom groeit niet op bergtoppen, maar in de diepte. Het olijfblad spreekt Noach van de neerbuigende goedheid van de Heere. Dat verootmoedigt het hart.

Zo kan de uitzierende Kerk moed vatten uit een boodschap van vrede die zo onverdiend komt. En komt een boodschap uit de hemel niet vaak vanuit de diepte? Is dat niet het Kerstevangelie? Zo'n boodschap kan het hart verlevendigen, zodat het met hoop uitziet naar de volkomen vrede in de Vrededorst. Daarvan spreekt het bloed van verzoening.

Wanneer Noach de duif opnieuw loslaat, volgt opnieuw een wachten. De Bijbel gebruikt nu een ander woord. Nu is het wachten met hoop. Dit is het wachten uit Jesaja 42:4: 'en de eilanden zullen naar Zijn leer wachten'.

Ziet u zo met adventsverwachting uit naar de komst en het onderwijs van de Zaligmaker? 'Zo Hij vertoeft, verbeidt Hem, Hij zal gewisselijk komen'.

Mist u alles, zelfs dat uitzien? Nog is de Ark van behoud geopend!

ds. B. Smytegelt
Uit: "Maandagse
Catechisatiën"

Over de houding in het gebed

Vr. Moet men nu altijd al die zaken gelijk hebben? Zou het anders de Geest niet zijn? (vervolg)

Het is gelijk een kind dat nog niet kan spreken. Al de vreemden en burenen, die er bij staan, verstaan het kind niet, maar de moeder verstaat het kind. Zo gaat het hier ook. Wij kunnen ons dikwijls niet uitdrukken, maar de Heere weet 'welke de mening des Geestes zij'; Rom. 8:27.

Vr. In wat voor houding van het lichaam moet een bidder zijn?

Antw. 1e. Wij vinden: Knielen. 2e. Buigen. 3e. Op de aarde kruipen. 4e. Staan komt ook in aanmerking. 5e. Zitten ook. Daniël knielde driemaal des daags en bad zo, niettegenstaande het verbod van de koning, Dan. 6:11. Salomo stond op van het knielen op zijn knieën, 2 Kron. 6:13. En God zegt, Jes. 45:23: 'Dat Mij alle knie zal gebogen worden'.

Vr. Wat drukt het knielen uit?

Antw. 1e. Het drukt uit dat wij allen arme patiënten zijn, die bidden om pardon. Zo is het hier ook. Wij vallen voor de Rechter neder, als één die alle plagen van dit boek verdient en men bidt die af. 2e. Knielen beduidt een ootmoedige gestalte. Staan was al te hoog, daarom vallen wij neder, als Johannes, toen hij bij de Engel kwam. Hij viel neder om hem te aanbidden, maar hij zondigde daarin. Hierin zondigen wij niet, wij hebben er vrijheid toe. Het is zo slecht daar maar zo heen te bidden. Men bewijst zulk een ontzag dat men voor die Majesteit heeft, als men voor Hem knielt.

Vr. Welk is de tweede gestalte van het lichaam in het bidden?

Antw. Zich te buigen, Ex. 33:10: 'Zo stond al het volk op, en zij boogen zich, een ieder in de deur zijner tent'. Ps. 5:8: 'Ik zal mij buigen naar het paleis Uwer heiligheid, in Uw vreze'.

Vr. Wat geeft dat buigen te kennen?

Antw. Eerbiedigheid! Kent ge het, in het eenzame u te buigen voor God bij bevinding? Dat buigen is niet veel bekend. Het gehele lichaam zo te buigen en te neigen voor de Oppermajesteit, geeft te kennen de liefde tot God, het verlangen naar Hem. Buigen bestaat juist niet daarin dat wij voorover op onze stoel gaan liggen en voor dezelve nederknielen, want dat buigen is geestelijk en kan ook staande geschieden, zowel als onder het knielen. Onder dat buigen zijn ze wonderlijk ingespannen.

Het is geen roekeloos buigen, maar in de gestalte van David, Ps. 99:5: 'Verhef de Heere onze God, en buig u neder voor de voetbank Zijner voeten. Hij is heilig'.

Vr. Welke is de derde gestalte?

Antw. Op de aarde te kruipen, en met het aangezicht ter aarde de neus in het stof te steken.

(wordt vervolgd)

Advent in de Heidelberger [1]

Een ootmoedige adventsvraag en een eerlijk antwoord

In Zondag 5 vinden we de vraag van een adventsvolk en een antwoord dat alles buiten het Kind van Bethlehem afsnijdt.

Zal het Kerst worden in ons leven, dan hebben wij twee dingen nodig: een ootmoedige adventsvraag en een eerlijk antwoord. In Zondag 5 van onze catechismus vinden we ze allebei: de vraag van een adventsvolk en een antwoord dat alles buiten het Kind van Bethlehem afsnijdt.

ds. C. Sonneveld,
Krabbendijke

De vraag

Laten we eens luisteren naar vraag 12. 'Aangezien wij dan naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf verdiend hebben, is er enig middel waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan en wederom tot genade komen?'

Het is de vraag van een mens die door vrije genade is gearresteerd en veel heeft tegengestribbeld; die nu geen uitvluchten meer heeft, maar zich van harte overgeeft; die de Heere toevalt in Zijn heilig recht en het verdient om gestraft te worden, nu en in de eeuwigheid. Wat is dat gelukkig! Al ligt hij nog midden in de ellende en is Jezus hem nog niet geopenbaard, hij is gebroken in zijn trots en eigen kracht. Hij ligt nu als een doemwaardige voor God. Kent u dat plaatsje? Dat is voor ons allen zo nodig! Daar moeten wij gebrácht worden.

Want wij gaan dóór, als God niet ingrijpt en die adventsvraag niet in het hart legt. Weet u wat zo'n wonder is? De mens van Zondag 5 buigt voor de Heere en toch vraagt hij of er nog een weg is tot de zaligheid. 'Is er enig middel waardoor wij deze straf zouden kunnen ontgaan...?'

Is dat niet groot? Hij ziet geen licht meer en heeft geen rechten meer, en toch kan hij niet laten hand en oog op te heffen naar omhoog. Hij moet God vrijlaten als Hij hem voorbijgaat, maar hij kan Hem ook niet loslaten, tenzij Hij hem zegent. En waar gaat het dan om? Niet alleen om van de straf verlost te worden, maar ook om 'wederom tot genade te komen'. Hij hunkert ernaar met God verzoend te worden. Er is niet alleen benauwdheid, maar ook heimwee naar de Heere. Hij begeert hersteld te worden in Gods gunst. In het nabijkomende werk wordt dít ge-

mist. Dan is men weleens bang en wil men graag verlost worden van de straf, maar daar blijft het bij. In het zaligmakende werk is het anders. Er is een innerlijke trekking naar de Heere en Zijn zalige gemeenschap.

Het antwoord

Wat antwoordt nu de onderwijzer? 'God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede; daarom moeten wij aan haar, óf door onszelven, óf door een ander, volkomenlijk betalen.' U denkt misschien: 'Dat is ook een hard antwoord! Wees toch blij met deze vraag. Probeer zo'n mens toch wat moed in te spreken. Want er is toch een middel? Moet je nu zó met zielen omgaan? Is dat nu liefde?'

Ja, dat is liefde. Liefde tot Gods eer en het behoud van zondaren. Nee, de onderwijzer wil een mens niet in de wanhoop drijven. Maar hij weet hoeveel valse hoop er is. En hij weet ook hoezeer het ware adventsvolk kan rusten op hun gestalten en dat het daarom niet verder komt in hun leven. De onderwijzer gaat dan ook niet direct van Jezus spreken. Hij wil eerst het fundament leggen. Het gebouw van Gods genade staat op recht en waarheid pal. Anders gezegd: hij wil laten zien wat de weg is tot de zaligheid en wat de grondslag is van die zaligheid. 'Sion zal door recht verlost worden en haar wederkerenden door gerechtigheid'.

Hebt u bezwaar tegen deze benadering? Zou u zelig kunnen worden als Gods recht niet werd verheerlijkt? Zou u dat willen? Als de Heere een zondaar overtuigt en ontdekt aan zijn afgrondelijke boosheid, krijgt hij ook liefde tot dat recht van God. Jezus is hem nog verborgen en van Kerst weet hij niets. Maar dít weet hij: Ik heb God beledigd en Zijn toorn verdiend. O, dat geeft zo'n smart! Hij zou liever voor eeuwig verloren gaan dan dat één van Gods deugden werd gekrenkt. Er moet voldaan worden aan Gods gerechtigheid. Er moet betaáld worden. Dat stemt hij van harte toe. Hij wil er niets vanaf hebben.

Is er dan geen enkele hoop meer? Ja toch! Er mag óók betaald worden door een ander: 'óf door onszelf óf door een ander', zegt de catechismus. De poort léék dus wel dicht te zijn, maar ze staat toch nog op een kier. Het is de deur der hoop waardoor hemels licht komt stromen. Dit is het licht van Kerst. Licht voor een adventsvolk dat eerlijk gemaakt is. Hoop dan op de HEER, gij vromen!

Dit is het eerste deel in een driedelige serie over Advent in de zondagen 5 en 6 van de Heidelbergse Catechismus.

Een biografie over Bonhoeffer

Er is een nieuwe biografie verschenen over de predikant en verzetsheld Dietrich Bonhoeffer. Het is een vertaling van de oorspronkelijke Duitse versie van Ferdinand Schlingensiepen (2005). De Nederlandse vertaling is verzorgd door de hoogleraren dr. G. Dekker (onlangs overleden) en dr. G.C. den Hertog.

ds. G. Clements,
Gouda

Het lijvige boek is gepresenteerd in Kamp Amersfoort, ter nagedachtenis aan Bonhoeffers gevangenschap en dood. Het boek kreeg de afgelopen weken goede recensies in de christelijke pers. Bonhoeffer krijgt doorgaans brede waardering uit alle hoeken van de kerk, van gereformeerd tot vrijzinnig. Zijn geschriften laten blijkbaar vele leesmanieren toe. Maar wie is Bonhoeffer eigenlijk?

Levensloop

Bonhoeffer werd geboren in 1906 in een gegoede familie van acht kinderen. Zijn vader was een beroemde psychiater in Duitsland. Zoon Dietrich koos voor de studie theologie. Vanaf het begin was hij betrokken bij het kerkelijke verzet tegen het nationaal-socialisme. Als de oorlog in alle hevigheid losbarst, raakt Bonhoeffer betrokken bij een samenzwering tegen Hitler. Begin april 1943 wordt hij gearresteerd. De laatste twee jaar van zijn leven brengt hij door in gevangenschap. Kort voor de bevrijding, op 9 april 1945, wordt hij door de nazi's omgebracht. Zijn verzamelde

geschriften omvatten zestien forse delen van in totaal 10.000 bladzijden. Bonhoeffers meest gelezen boek is "Navolging", een bewerking van zijn colleges over de Bergrede. Uit dit boek stamt de beroemde zin: 'Goedkope genade is de doods vijand van onze kerk. Heden ten dage gaat onze strijd om de kostbare genade.'

Schriftvisie

Bonhoeffers geschriften geven een innige omgang met de Bijbel te zien. Hij schreef in het jaar 1931 aan zijn vriend Bethge: 'Ik geloof dat de Bijbel het enige antwoord is op al onze vragen en dat we onophoudelijk en met ootmoed moeten zoeken naar deze antwoorden.'

In de latere levensjaren ('39-'45) lijkt zijn liefde voor de Schrift te tanen. Hij schrijft aan zijn vriend Bethge dat hij dagen, soms weken, doorleeft zonder de Schrift te openen. Hij is er verbaasd over hoe dit kan. Hij ontdekt bij zichzelf ZELFS een zekere weerzin tegen alles wat religieus is. De Schriftvisie van Bonhoeffer is nooit gevoed geweest door de reformatorische inspiratieleer. Zijn theologische opleiding

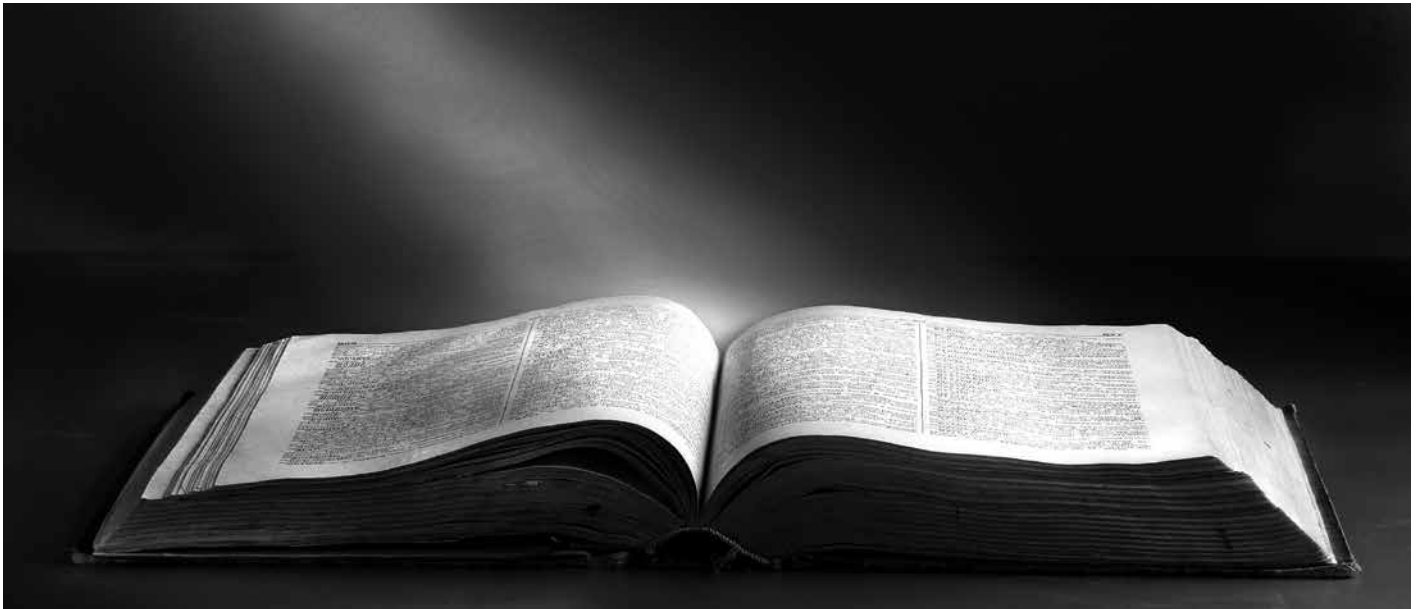
had hij genoten bij liberale theologen in Berlijn (1924-1927). Zij stonden unaniem de Schriftkritiek voor. Vervolgens kwam Bonhoeffer onder invloed van de Duitse theoloog Karl Barth. Ook Barth geloofde niet in de onfeilbaarheid van de Schrift. Hij verdedigde de wonderlijke stelling dat de Bijbel ons wel de waarheid vertelt in religieuze zin, maar niet in historische zin. Wij vinden deze dubbele benadering van de Schrift ook bij Bonhoeffer. Enerzijds accepteert hij de opvatting dat er in de Schrift grote fouten staan. Anderzijds houdt hij de Bijbel voor waardevol in religieus opzicht. Deze tweeslachtigheid roept een kritische vraag op. Als de Bijbel historisch onbetrouwbaar is, hoe kan de Schrift dan ooit 'een getrouw woord' zijn en 'alle aanneming waardig?' (1 Tim. 4:9).

Gevolgen

Bonhoeffers Schriftbeschouwing heeft uiteraard grote gevolgen voor zijn theologie. We willen enkele van zijn denkbeelden noemen. De eerste hoofdstukken van Genesis hield hij voor mythisch. Volgens Bonhoeffer kunnen wij ook niet weten hoe Jezus op aarde geleefd heeft. De Evangelien zouden overwoekerd zijn met legenden. In een brief aan zijn vriend Bethge uitte hij zijn twijfel over de historiciteit van het gebed van Christus in de hof van Gethsemané. 'Laat dezen drinkbeker van Mij voorbijgaan!' (Matth. 26:39) De opstanding van Christus beschouwde hij niet als een historisch verifieerbaar feit. Ook geloofde hij niet in de werkelijkheid van het eeuwig oordeel. De hel is in deze wereld en niet erna. Bonhoeffer was een overtuigd universalist. De meest afgelegene, god'loze plaats in de wereld is met God verzoend. In lijn hiermee geloofde hij niet dat de persoonlijke bekering het centrale thema van de Schrift is. In een preek in 1935 zei hij: 'Wij moeten af van de gedachte dat het in het Evangelie gaat over de zaligheid van onze ziel.' Bonhoeffer wordt breed bewonderd. Linkse christenen kunnen zich goed vinden in zijn sociaal-politieke betrokkenheid. Meer behoudende christenen bewonderen zijn radicale levenswijze van navolging. Uit bovenstaand overzicht blijkt dat Bonhoeffer voor ons beslist geen betrouwbare gids kan zijn. Ergens schrijft hij dat het lezen van de Bijbel is als het lopen op een ijsschots. Ik zou het beeld willen omdraaien. Het lezen van Bonhoeffers geschriften is als het lopen op een afgebroken ijsschots. De Schrift daarentegen is 'het profetische Woord, dat zeer vast is, en gij doet wel, dat gij daarop acht hebt' (2 Petr. 1:19).

Bonhoeffer (tweede van rechts) in de Tegel gevangenis

De heilsgeschiedenis van het Oude Testament in zijn geheel bewijst dat de komst van Christus wordt voorbereid.

Advent is nog geen Kerst

Aan Kerstfeest is een adventtijd voorafgaan. De komst van Christus is vanuit de hemel zorgvuldig voorbereid. Daarom laten we het kerkelijk jaar ook niet beginnen met het eerste heilsfeit.

Plaatsmakend werk

Er is ook veel gestreden over de toeleidende weg. Dit plaatsmakende werk is zowel te bewijzen uit het Oude als uit het Nieuwe Testament. De heilsgeschiedenis van het Oude Testament in zijn geheel bewijst dat de komst van Christus wordt *voorbereid*. Maar ook in de beleving van Gods kinderen persoonlijk vinden we dat terug. We zien in het leven van Abraham, Izak en Jakob een verwachting ontstaan als God hen het Zaad heeft beloofd. Deze verwachting wordt niet ineens vervuld. Het is zelfs opvallend dat de vervulling telkens door de onmogelijkheid gaat. De adventsverwachting wordt blijkbaar niet vervuld in de weg van de berekening. De mens moet er telkens geheel tussenuit. Helaas schuiven velen de bewijzen uit het Oude Testament terzijde. We moeten echter beseffen dat de Heere Jezus Zich ook voortdurend beriep op Mozes en de profeten. Paulus neemt ook de geschiedenis van Abraham ten voorbeeld.

Maar het Nieuwe Testament is ook heel helder als het gaat om de weg tót Christus. We denken aan de figuur van Johannes de Doper. Hij werd voor Jezus heengezonden als Zijn wegbereider. Zijn wetsprediking was plaatsmakend. We denken aan de adventskerk ten tijde van de komst van Christus. Hun leven is tekenend voor Gods kinderen nu. De bewijzplaatsen zijn

ds. A. Schot,
Nunspeet

Hier ligt ook een belangrijke les voor het geestelijke leven. De geboorte van Christus in het hart wordt namelijk ook door de Heilige Geest voorbereid. We spreken daarom over de toeleidende weg of het plaatsmakende werk voor Christus. De Heilige Geest leert een zondaar eerst dát Zijn komst noodzakelijk is.

Hoe ontstaat de adventsverwachting? Als voorbeeld kunnen we denken aan Adam en Eva. Na de zondeval zijn beiden van God weggevlucht. Zij hadden zich door de zondeval in een ellende gestort waaruit ze zichzelf niet meer konden bevrijden. God roept Adam en Eva terug. Maar dan wijst God niet direct een weg ter ontkoming aan. Het begint niet met Christus! Eerst roept God hen ter verantwoording: 'Hebt gij van dien boom gegeten?' Zij worden eerst pijnlijk aan hun zonden ontdekt. Ze moeten eerst leren hun zonden te belijden. Hun eigen bedekking blijkt ondeugdelijk te zijn om achter te schuilen. Als zij daar staan als verloren mensen, volgt de moederbelofte. God wekte pas een verwachting toen er geen verwachting meer was.

Er is veel gestreden over de uitdrukking: 'Zien is nog geen hebben'. Er is ook wel wat over te zeggen. Maar één ding is zeker: advent is nog geen Kerst. De belofte is nog niet de vervulling. Een kind dat een cadeau beloofd is, heeft het cadeau daarmee nog niet in handen. Zelfs niet al heeft het dit beloofde cadeau achter de winkelruit zien liggen.

Oorzaken van duisternis

eigenlijk te veel om op te noemen: teksten, die spreken over de ontdekkende functie van de wet; de uitspraak van Christus: 'Die gezond zijn hebben de Medicijnmeester niet van node'; de geestelijke betekenis van wonderen en gelijkenissen; geschiedenissen als van de blindgeborene, de Samaritaanse vrouw en anderen; de pinksterpreek van Petrus; de opbouw van de Romeinenbrief (de sleutel tot het recht verstaan van de gehele Schrift, volgens de Statenvertalers) enzovoort. Wie de toelijdende weg ontkent, zal met veel Bijbelgedeelten vastlopen.

Het is het totaal tegen de logica in om het stuk van de verlossing aan het stuk der ellende te laten voorafgaan. Het is zo vanzelfsprekend dat het geen bewijs behoeft. Het moge duidelijk zijn dat het niet begint met de kennis van de Zaligmaker. Vóór het Kersfeest was Hij als Persoon verborgen. Hij moest *geopenbaard* worden. Zo is het ook in het hart. Soms wordt verondersteld dat Christus Zich aan Saulus wel openbaarde zonder voorbereiding. Christus openbaarde Zich aan Saulus echter niet als Verlosser, maar als Rechter. Pas na de ontdekkende voorbereiding openbaarde Hij Zich als Zijn Verlosser.

Helaas schuiven velen de bewijzen uit het Oude Testament terzijde. We moeten echter beseffen dat de Heere Jezus Zich ook voortdurend beriep op Mozes en de profeten. Paulus neemt ook de geschiedenis van Abraham ten voorbeeld.

1. De neiging bestaat om als eerste Gods vrijmacht te noemen. Dan zijn we snel met het zelf-onderzoek klaar. Echter één van onze ouden schrijft, dat dit zelden het geval is.
  2. Maar het kan natuurlijk zo zijn: 'de Heere heeft mij geleid en gevoerd in de duisternis,' zegt Jeremia in Klaagliederen 3:2. Zonder dat daar dus een bepaalde oorzaak voor bestaat.
  3. De zonde, die van harte leed geworden is, weer aan de hand houden; eraan toegeven in hart, huis, gezin en gemeente.
  4. Een losse, wereldgelijkvormige levenswandel.
  5. Een slordig omgaan met de middelen van Gods genade: zoals het Woord, het gebed, de sacramenten. Hiertoe behoren ook het zich (niet meer) trouw en ootmoedig zetten onder de Woordbediening, of zich (niet meer) hartelijk verbonden weten aan de ambtelijke onderwijzing, ook in doordeweekse diensten.
  6. De kinderlijke afhankelijkheid is weg door weelde en welvaart. We hebben de Heere in alles niet meer zo nodig.
  7. Het kennelijke ongenoegen Gods na het vallen in de (boezem)zonde: eroverheen leven zoals David maandenlang na de zonde met Bathséba.
  8. Het ópgaan in het aardse en wereldse: de zorgvuldigheden van het leven overheersen.
  9. Ergerlijke zonden - volgens het avondmaalsformulier - aan de hand houden, zoals in haat en nijd met de naaste leven, tweedracht in kerk en samenleving willen aanrichten.
  10. Onverenigd zijn met Gods weg, die Hij houdt; niet ónder het kruis kunnen komen.
  11. Het ongeloof en de twijfel voeden, in plaats van ertegen te strijden.
  12. De binnenkamer leeg laten; geen vermaak (meer) hebben in de afzondering en in het Woord.
  13. De bekeerde man of vrouw geworden, de ootmoed is weg. Wel praten, maar niet (meer) beleven.
  14. Gods eer en wet wegen niet (meer); de Godsvreze in de praktijk, blijkend uit oprechtheid en waarachtigheid, is daardoor zo zoek.
  15. In Zijn wijsheid kan de Heere Zich verbergen door het eerste weg te nemen en plaats te maken voor het tweede: voorafgaande aan nadere geloofsoefeningen dus. Hieronder vallen ook Gods wijze beproevingen.
  16. Druk- en kruiswegen, die ons niet verootmoedigen, maar totaal beheersen. Daarover bij de mensen klagen en (onbewust) zichzelf beklagen ligt dicht bij God aanklagen.
- Zullen we maar veel vragen: 'Doorgrond mij, o God, en ken mijn hart; beproef mij en ken mijn gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op de eeuwige weg?' (Psalm 139: 23, 24).

v. A.

Adventsprediking

De prediking van advent is zo waardevol. Het is tot onderwijs en troost van degenen die door de Heilige Geest uitziende zijn gemaakt. Advent is echter geen doel op zich. We mogen een zondaar nooit rust geven omdat hij uitziet. Zonder de kennis van Christus kan het niet. Christus openbaart Zich aan uitgewerkte zondaren. Kan iemand weten of Hij zo'n tiende ure heeft beleefd? Als God een weg baant waar geen weg is, is dat wonder zo groot als het pad door de Rode Zee. Dat vergeet een mens echt niet.

Uit de Westminster Confessie hoofdstuk 17:

III. Zij kunnen desondanks, door de verzoeken van satan en van de wereld, door de heerschappij van het verderf dat in hen is overgebleven, en het verwaarlozen van de middelen gegeven tot hun behoud, in afschuwelijke zonden vallen¹ en daar voor een tijd in blijven liggen.² Hierdoor laden ze Gods ongenoegen op zich³ en bedroeven ze Zijn Heilige Geest.⁴ Hun genadegaven en vertroosting worden hun tot op zekere hoogte ontnomen⁵, hun hart wordt verhard⁶ en hun geweten gekwetst⁷, terwijl ze anderen pijn doen en aanstoot geven.⁸ Zo brengen ze tijdelijke oordelen over zichzelf.⁹

1. Matth. 26:70, 72, 74. • 2. Ps. 51:1-2, 16. • 3. 2 Sam. 11:27; Ps. 32:3-4; Jes. 64:5, 7-9. • 4. Ef. 4:30. • 5. Ps. 51:10, 12, 14; Hoogl. 5:2-4, 6; Openb. 2:4-5. • 6. Jes. 63:17; Mar. 6:52; Mar. 16:14. • 7. Ps. 32:3-4; Ps. 51:10. • 8. 2 Sam. 12:14. • 9. Ps. 89:32-33; 1 Kor. 11:32.

DE GROTE CATECHISMUS VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden', Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier Uitgeverij

De Christinnereis [5]

Het Schaaap ter slachting

Na het onderwijs van de hen en haar kuikens, lezen we een teer gebed van Christinne. Ze vraagt: 'Och, meneer, laat ons alstublieft nog iets meer zien.'

ds. B.J. van Boven,
De Valk-Wekerom

Christinne heeft nog lang niet genoeg onderwijs gehad. In het Huis van Uitlegger zijn nog zoveel verborgenheden en haar hart gaat uit naar dat hemels onderwijs. Het leert ons dat Gods kinderen op de leerschool van genade nooit uitgeleerd raken. Ze zullen altijd om meer onderwijs verlegen raken. Ja, hoe meer onderwijs ze van de hemel ontvangen, des te meer worden ze hun onwetendheid, onkunde en dwaasheid gewaar. Zo bewaart de Heere Zijn volk ervoor om hoogmoedig te worden met ontvangen onderwijs. Het hemels onderwijs zal hen steeds lager bij de grond brengen. Het opmerkelijke is dat Christinne juist nu zulk teer onderwijs ontvangt. Het leert ons dat Gods volk soms vraagt om nader onderwijs, maar niet weet wat het vraagt. Wat een wonder dat de Heilige Geest dwaze leerlingen op het juiste moment het voor hen gepaste onderwijs weet te geven.

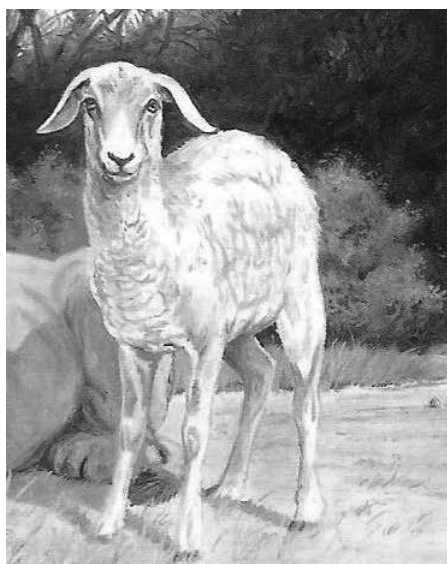
Geleid naar het slachthuis

Uitlegger neemt het gezelschap mee naar een slachthuis waar een slager juist bezig is om een schaaap te slachten. Een aangrijpend tafereel. Ze zien hoe stil het schaaap onder alles blijft en hoe rustig het zijn dood tegemoet gaat.

Eigenlijk hoeft Uitlegger bij dit beeld geen onderwijs te geven. Daarom volstaat Bunyan met het noemen van een Bijbelstekst. Iedere lezer zal wel begrijpen welke woorden het zijn, die hij hier-

bij vermeld. Het zijn de woorden uit Jesaja 53:7: 'Als dezelve geëist werd, toen werd Hij verdrukt; doch Hij deed Zijn mond niet open; als een lam werd Hij ter slachting geleid, en als een schaaap dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open.' Zo wordt Christinne opgeleid tot het Lam Gods. Ze ziet in dit lam de lijdensgang van haar Koning getekend.

Onze kanttekenaren wijzen bij het woord voor 'schaaap' op het volgende: 'Een lam bijt of stoot dengene niet die het kelen zal, maar het volgt zachtkens zijn slachter, die het ter slachtbank leidt.' Ze mag een blik slaan op een gewillige Borg. Die Zich in de eeuwigheid heeft Borg gesteld voor Zijn uitverkoren volk. Dat dierbare Lam had zoveel waarde gekregen voor haar ziel,

omdat het de straf op de ongerechtigheid van Zijn volk gewillig wilde dragen. Heeft Hij voor ons, geliefde lezer(es), ook al waarde gekregen?

Bijzonder wordt ze gewezen op Zijn zwijgen. We wijzen u nog eens op onze kanttekeningen: 'Met Zijn stilzwijgen betuigende dat Hij gewillig alles voor ons geleden heeft, Zijn mond niet openende om de valse aanklachten Zijner vijanden te wederleggen; ook niet sprekende tot nadeel dergenen die Hem doodden, maar wel tot voordeel van ons; en biddende voor degenen die Hem kruisigden.'

Zo wordt Christinne als het ware zonder woorden gewezen op een zwijgende Borg in Gods gericht. Hij zweeg voor het aangezicht van de aardse rechter Pilatus, voor de kerkelijke rechter Kajafas, maar nog veel meer voor de hemelse Rechter. Hij wilde voor voldoening zorgen en heeft onschuldig de schuld van de Zijnen op Zich genomen. Hoe wordt in dit Lam de enige Hogepriester getekend. In Zijn bloedstorting, maar ook in Zijn voorbedding, opdat Hij Zijn volk zou zijn tot een eeuwig zegening.

Geleerd uit het slachthuis

Uitlegger geeft nog een andere toepassing voor de reizigers op weg naar Sion. Op hun levensweg zullen zij te maken krijgen met verdrukkingen en soms zelfs vervolgingen. Ziende op dit Lam, moeten zij leren alle lijden en onrecht 'te dragen zonder murmureren of klagen'. Dat is een opdracht die dwars ingaat tegen de hoogmoedige natuur van een Adamskind. Daarom zullen zij dat ook nooit in eigen kracht kunnen volbrengen. Maar 'ziende op dit Lam' zal het kunnen. Dat betekent dat zij een waar geloof nodig hebben om als een arme zondaar op dit Lam te kunnen zien. Opnieuw worden ze geleid naar Gods Woord. Nu naar Johannes 10:15, waar de grote Herder sprak: 'Gelijkkerwijs de Vader Mij kent, alzo ken Ik ook den Vader; en Ik stel Mijn leven voor de schapen.'

Deze Herder weet wat van Zijn schapen is te wachten, hoe zwak van moed en hoe klein zij zijn van krachten, ja, dat ze stof van jongsaf zijn geweest. Maar Zijn schapen horen Zijn stem en zij volgen Hem. Het grootste wonder voor elk van die schapen zal zijn, dat ze uit de hand van de Herder nimmermeer gerukt kunnen worden, omdat ze van eeuwigheid verkoren, duur gekocht en getrouw geleid zijn. Behoren wij door wederbarende genade ook bij deze kudde?

(wordt vervolgd)

Mededeling en approbatie

'Dit is de eerste afkondiging...!' Dan gaat het over de mededeling dat twee jonge mensen hopen te gaan trouwen. Het is verblijdend dat deze afkondiging gedaan kan worden. Maar waarom wordt deze eigenlijk gedaan? En waarom twee keer?

ds. P. Mulder,
Geldermalsen

Het huwelijk is een zaak van de burgerlijke ordening van het leven. Het valt onder het beleid van de overheid. Tijdens een kerkdienst wordt het huwelijk bevestigd. In die dienst mag Gods Woord verkondigd worden passend bij die gelegenheid. En mag 's Heeren zegen gevraagd worden in het bijzonder over het huwelijk van deze twee jonge mensen. (Het kan natuurlijk ook twee - wat - oudere mensen betreffen).

In de protestantse lijn denken wij hier anders over dan in de rooms-katholieke lijn. In de roomse gedachtegang is het huwelijk allereerst een kerkelijke aangelegenheid. Het wordt door hen immers een sacrament genoemd. Daar spreekt men dan ook van de inzegening van het huwelijk. Zo spreken wij er nadrukkelijk niet over. In de kerk wordt het huwelijk niet gesloten, ook niet ingezegend, maar bevestigd. In andere landen, in Noord-Amerika bijvoorbeeld, is dit anders geregeld. Maar daar gaan we nu aan voorbij.

Twee keer afkondigen

Waarom wordt de huwelijksafkondiging

twee keer gedaan? We kunnen dit aardig vinden naar het jonge stel en de familie. Maar feitelijk heeft het duidelijk een kerkelijke functie. Het kerkelijk huwelijk valt namelijk onder het approbatierecht van de gemeente. Dat betekent dat het kerkelijk huwelijk door de gemeente wordt goedgekeurd. Zo gaat het ook als er ambtsdragers verkozen zijn en bij openbare belijdenis des geloofs. Dan heeft steeds de gemeente het recht van approbatie. De gemeente keurt deze zaken stilzwijgend goed. Immers, als er belangrijke, wettige bezwaren zijn dan kunnen deze tijdig bij de scriba van de kerkenraad schriftelijk worden ingediend. Als deze bezwaren niet komen, keurt de gemeente goed. Dan mag de gemeente verblijd zijn dat deze kerkelijke handelingen hun beslag kunnen krijgen. Dan mag het gebed gedaan worden, ook het persoonlijke en huiselijke gebed, of de Heere deze kerkelijke handeling voor de betrokkenen en voor de gemeente tot zegen wil stellen.

Dat is ook de achtergrond van het tweemaal afkondigen van een huwelijk. Als er

wettige bezwaren zijn, kunnen deze tijdig worden ingediend. Als er stilzwijgende goedkeuring plaatsheeft, mag het kerkelijke huwelijk doorgaan. Onder de zegen des Heeren.

Is het nu verstandig het aanstaande huwelijk af te kondigen op de laatste twee zondagen voor de trouwdag? Het is goed daarover na te denken. Als er nu eens een echt bezwaar zou komen? (Gelukkig komt dat bijna nooit voor, maar ik heb het helaas toch twee keer meegemaakt). En als dat eens na de tweede afkondiging ingediend werd? Hoeveel tijd is er dan nog om één of mogelijk enkele gesprekken te voeren ter opheldering en hopelijk ter oplossing? Of moet dan ter wille van noodzakelijk onderzoek de huwelijksdienst uitgesteld worden?

We voelen wel aan dat, als er echt iets aan de hand is, dit geen goede gang van zaken is. Is het daarom niet beter dat de eerste afkondiging bijvoorbeeld al vier weken voor de trouwdatum plaatsheeft. Met daarbij dat wettige bezwaren binnen twee weken bij de scriba ingediend kunnen worden. De tweede afkondiging kan dan zijn op de zondag voorafgaand aan de trouwdag. En dan hoeft dat er niet meer bij gezegd te worden.

Formeel is dit laatste minder juist. Maar het huwelijksformulier spreekt niet over twee afkondigingen vooraf zoals de bevestigingsformulieren dat wel doen. En als deze gang van zaken in de gemeentegids vermeld wordt, is het ieder duidelijk.

Kerkelijke overkomst

Soms komen er mensen over uit een ander kerkverband. Vaak is er dan sprake van belijdenis voor de kerkenraad. Nu kwam de vraag of deze belijdenis eerst moet plaatshebben en daarna de afkondiging moet gebeuren, of dat de volgorde juist andersom moet zijn. De goede volgorde is dat eerst de afkondiging gebeurt. Immers de approbatie moet voorafgaan aan de belijdenis. Dat is ook zo als er openbare geloofsbelijdenis wordt afgelegd.

In dit verband is het goed het verschil te benoemen tussen een attestatie en een bewijs van lidmaatschap. Van een bewijs van lidmaatschap is sprake bij overkomst vanuit een ander kerkverband. Dan is ook de belijdenis voor de kerkenraad aan de orde. Bij overgang binnen hetzelfde kerkverband wordt een attestatie afgegeven en wordt men bij inlevering automatisch lid van de ontvangende gemeente.

Twee regenbogen en het pastoraat [4]

ds. A. Schreuder,
Beekbergen

Na de voorgaande artikelen ga ik er in dit slotartikel op in wat het betekent als iemand persoonlijk worstelt met zijn geaardheid en zich daardoor heen en weer geslingerd voelt tussen twee werelden, zoals ik die getekend heb in de twee regenbogen.

De tijdgeest schrijft voor dat alle identiteiten die zich verenigen in de regenboog van de LHB-TI-groep (zie de uitleg in artikel 1) recht hebben op erkenning van én uitleving van hun gevoelens. Wie dit niet als normaal beschouwt, is niet meer van deze tijd en wordt beschuldigd van intolerantie en gebrek aan liefde voor de medemens. Iemand die met zijn seksuele geaardheid worstelt en daar op een Bijbels verantwoordelijke manier begeert mee om te gaan, zal voor die weg dan ook geen begrip krijgen van die kant.

Aan de andere kant hoort hij dat de kerk op grond van de Bijbel een duidelijk afwijzend standpunt heeft ten opzichte van de seksuele praxis zoals die in de samenleving wordt gestimuleerd. Hij hoort dat zijn gerichtheid het gevolg is van de zondige gebrokenheid van de schepping. Dit geeft een gevoel van 'afgekeurd te zijn', door God en mensen, om wie en wat hij is. Daarbij aarzelt hij om met zijn verhaal naar buiten te komen. Hij is bang voor ontkenning of onbegrip.

Eenzame worsteling

De ontdekking 'anders te zijn' vervult met gevoelens van angst en schaamte. Het maakt ook eenzaam, soms tot in het wanhopige toe. Een mens is immers gericht op gemeenschap. Omdat seksuele geaardheid nauw verweven is met persoonlijke identiteit, geeft dat strijd vanbinnen. Wie ben ik en hoe moet ik mijn geaardheid zien in het licht van Gods Woord? Mag ik wel zijn wie ik ben en zoals ik me voel? Als dit niet onszelf betreft, moeten we

niet gering denken over hoe zwaar, heftig en eenzaam deze worsteling is! Aan de ene kant leven anderen met dezelfde geaardheid zich uit en aan de andere kant zijn er velen in je omgeving die een andere geaardheid koppelen aan allerlei excessen en perversiteiten. In beide opvattingen voel je geen erkenning.

'Het' vertellen

In de volksmond wordt het uitkomen voor een andere geaardheid, 'uit de kast komen' genoemd. Terwijl de geaardheid vroeger vaak een leven lang verborgen bleef, wordt nu sterk gestimuleerd om er mee voor de dag te komen. Dit doet veel met de persoon zelf, want de omgeving gaat anders naar je kijken. Het doet ook veel met de omgeving als iemand met wie men een band heeft, uitkomt voor zijn andere geaardheid.

Het is goed dat er een moment komt dat iemand zijn geaardheid en zijn worsteling deelt met anderen. Hoe ver iemand daarin gaat, kan heel verschillend zijn en ook af-

hankelijk van de omstandigheden waarin iemand verkeert. Belangrijk is dat iemand niet zijn gevoel van veiligheid kwijtraakt.

Pastoraat

Het is van belang dat iemand die met een predikant of ambtsdrager spreekt zich herkend en erkend voelt. Een open en betrokken gesprek waarin allereerst geluisterd wordt, geeft daarvoor een stuk veiligheid. Heel essentieel is dat het sterke verlangen naar intimiteit niet wordt onderschat, wat overigens ook vaak speelt bij alleenstaanden.

Het pastorale gesprek moet zich toespitsen op wat de Heere in Zijn Woord vraagt en op de vraag of er de begeerte is om naar Zijn Woord te leven. Gods Woord zegt duidelijk dat geslachtsgemeenschap alleen voorbehouden is aan het huwelijkstussen man en vrouw. Dit gebod geldt voor iedereen en is onafhankelijk van seksuele geaardheid! Dit betekent dat, als de Heere de weg wijst van onthouding omdat er niet van een huwelijk sprake kan zijn, dit een kruis is dat met pijn en gemis gepaard gaat. Pastoraat moet hier niet oplossingsgericht zijn, maar vooral mensgericht. Dit geldt overigens voor veel pastorale situaties.

Kruis dragen

Kruis dragen betekent dat ik een last moet dragen die ik niet kan afleggen. Daar is onderworpenheid voor nodig. Dit buigen voor de Heere en Zijn geboden vraagt zelfverloochening. Dat betekent 'nee' zeggen tegen jezelf. Dit is moeilijk omdat 'het je-zelf zijn' zo nauw verweven is met de geaardheid. Als deze weg bewandeld mag worden, wordt ervaren dat je er mag zijn als mens onder andere mensen. Bij zo'n levenshouding wil je ook niet provoceren.

Houding omgeving

Hoe praten we over seksualiteit in het algemeen, over het andere geslacht en over mensen die met een andere geaardheid worstelen? Vanuit vooroordelen of onkunde worden vaak dingen gezegd zonder enig besef hoe kwetsend die voor een ander kunnen zijn. Daarbij mogen we wel letten op ons taalgebruik. Scheldwoorden zijn zonde tegen het negende gebod, een gebod waartegen veel gezondigd wordt. Wat zou er al veel gewonnen zijn als we in ware naastenliefde met en over elkaar spreken, daarbij niet vergetend dat God liefhebben en wandelen naar Zijn geboden ons boven alles moet gaan.

(slot)

Ster

L. van der Ham, Krimpen aan den IJssel

Ze zijn er bij honderdduizenden. Miljoenen zelfs. Sterker nog: in de geschiedenis van Abraham lezen we dat hij de opdracht kreeg om de sterren te tellen. 'Indien gij ze tellen kunt' (Gen. 15:5). Een onmogelijke opdracht. In het oneindige heelal heeft God ook deze hemellichten gegeven.

Wat kun je je verwonderen als je tijdens een heldere zomer- of winternacht naar de onbewolkte hemel kijkt. Wat kun je onder de indruk zijn van Gods almacht en majesteit! We weten dat de sterren op de vierde dag geschapen zijn. Samen met de zon en de maan (Gen. 1:16). Als je de afmetingen van sterren op je in laat werken, sta je sprakeloos. Sterren die honderden

keren groter zijn dan de zon. Niet voor te stellen. En dan de oneindige afstand die de sterren hebben tot de aarde. En tóch zichtbaar voor ons. Ongelofelijk!

In de Bijbel wordt op meerdere plaatsen van sterren gesproken. Je denkt onwillekeurig aan de geschiedenissen rond de geboorte van de Heere Jezus. Daar wees een ster bijvoorbeeld de wijzen uit het oosten de weg naar de plaats waar de Heere Jezus te vinden was.

In het Oude Testament wordt er ook al gesproken over een ster. Maar dan in figuurlijke zin. Je kunt het lezen in de geschiedenis van Bileam in Numeri 24. Daar spreekt een onbekeerde man een rijke profetie uit. Hij spreekt over een Ster Die zal verschijnen. Te midden van alle duisternis en donkerte zal er het licht van de Ster zijn. Bileam profeteert ten diepste

over de Heere Jezus Die komen zou. De tijd van (ver)wachten zou nog honderden jaren duren. Maar de profetie is vervuld.

De adventsweken zijn weer begonnen. Weken waarin gepreekt wordt over de Ster Die zou gaan schijnen en uiteindelijk is gaan schijnen. Het licht van deze blinke Morgenster toegewenst.

een trouwe dienstknecht van God

vervolgverhaal

48

MAARTEN LUTHER

H. van Dam

Daar gaat de kloosterpoort al open voor de 'haringwaggen'. De poortwachter merkt niets. En het paard trekt de volgeladen wagen steeds verder van het klooster vandaan. De ontsnapping is gelukt!

Na een poosje hoeven de nonnen niet meer zo stil te zijn. Ze gaan zelfs zingen van blijdschap! Ze zijn vrij! De wagen komt aan bij het klooster in Wittenberg, waar Luther met een paar vrienden woont. Daar is voorlopig wel plaats voor de nonnen. Want uit dit klooster zijn ook alle monniken weggegaan. Maar het duurt niet lang of ze verdwijnen

weer. Sommigen gaan naar familie, anderen krijgen ergens een betrekking. Maar met één meisje gaat het anders. Zij heet Katharina von Bora. Als meisje van tien jaar is ze vroeger door haar vader naar het klooster gebracht. Haar moeder was al gestorven toen ze nog heel klein was. Nee, er werd niet gevraagd of ze wel in het klooster wilde. Ze moest non worden. Dat was toch het beste voor een meisje?

Bruiloft in Wittenberg! Ja, Maarten Luther gaat trouwen. Met Katharina von Bora. Met Käthe, zoals Luther haar noemt. Veel vrienden komen op de bruiloft. Er wordt een kerkdienst gehouden. Daarna volgt er een bruiloftsmaal.

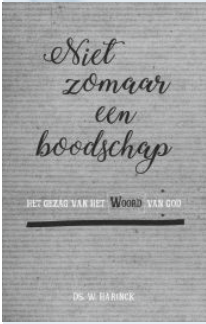
Ook de vader en moeder van Luther zijn erbij. Die vinden het fijn dat hun zoon trouwt. Zij krijgen dan misschien wel kleinkinderen!

De vader van Käthe is er niet. Misschien is hij erg boos, want zijn dochter had toch beloofd dat zij nooit zou gaan trouwen? Dat had Luther ook beloofd toen hij monnik werd. Dat eist de Roomse kerk van alle monniken en nonnen, van priesters, pastoors en bisschoppen. Maar dat is helemaal verkeerd. Het is niet volgens de Bijbel.

De Roomsers vinden het schandelijk wat Luther doet. 'Die afvallige monnik trouwt met een weggelopen non', zeggen ze. 'En als zij kinderen krijgen, zullen het vast en zeker duivelskinderen zijn!'

Boekennieuws

Niet zomaar een boodschap

"Niet zomaar een boodschap", ds. W. Harinck; uitg. de Banier, Apeldoorn; 91 blz.; € 9,95

In het boekje "Niet zomaar een boodschap" brengt onze broeder ds. W. Harinck het gezag van Gods Woord onder de aandacht. Bij het lezen van Gods Woord moeten we beseffen dat het de eeuwige God, Schepper van hemel en aarde, is Die tot ons spreekt. Mensen buiten de kerk moeten dit weten, maar ook wij als kerkmensen zijn ons daarvan niet altijd bewust. Ds. Harinck legt dat nadrukkelijk aan ons hart. Daarbij benadrukt hij ook dat dit Woord van God door de Heilige Geest wordt gebruikt om het geloof te werken en te versterken. Ook de manier waarop de Heilige Geest het Woord gebruikt, wordt beschreven. Daarbij noemt de schrijver ook mogelijke valkuilen bij de uitleg van Gods Woord. "Niet zomaar een boodschap" is eenvoudig geschreven en voor jong en oud goed te lezen. Door de gespreksvragen bij elk hoofdstuk is het boekje ook bruikbaar voor Bijbelstudies.

ds. M. Joosse, Ede

Catechisatie over het Kort Begrip en de Heidelbergse Catechismus

"Catechisatie over het Kort Begrip en de Heidelbergse Catechismus", David Knibbe; uitg. C.G. op 't Hof; 265 blz.; € 14,50; bestellen via tel. 0184-630688.

Afgelopen zomer verscheen een oud vragenboekje, nu in hedendaagse spelling. Na het bekende vragenboekje van ds. A. Hellenbroek is dit het meest gebruikte catechisatieboekje door de eeuwen heen. Ds. D. Knibbe, een iets oudere tijdgenoot van Hellenbroek, is hiervan de oorspronkelijke auteur. Deze predikant diende na Barsingerhorn (West-Friesland) en Purmerend, 33 jaar als 11^e (!) dienaar des Woords in Leiden. Bekend is hij vooral geworden met zijn homiletisch en catechetisch werk. In zijn pastorie heeft hij vele aanstaande dienaren des Woords lesgegeven in de 'preekkunde'. Achterin zijn verklaring op de Heidelbergse Catechismus is zijn 'preek-order' nog altijd te vinden. Net zo grondig als hij verlangde dat Gods Woord ordelijk gepreikt zou worden, verlangde hij om gedegen catechisatie-onderwijs te geven. Daartoe schreef hijzelf een boekje voor de catechese. Met Knibbes' woorden: 'Immers het is alleen van ons samengesteld, om te mogen strekken tot een middel om toe te nemen in de kennis der waarheid, die naar de Godzaligheid is, waaraan het bij velen onder ons zoveel ontbreekt'. Het is een bijzonder mooi boekje waarin Knibbe de lijn van de Heidelbergse Catechismus gebruikt, maar soms (met het oog op jonge kinderen) de vragen en antwoorden van het Kort Begrip heeft genomen. Daarmee telt het boekje 52 hoofdstukken met in totaal 731 vragen en antwoorden. Vrijwel elk antwoord is voorzien van één of meer verwijzingen naar Gods heilig Woord.

Nu voor onze gemeentekring (en daarbuiten) inmiddels de uitgaven van de commissie catechese rond "Hellenbroek" en "De enige troost" in gebruik zijn, behoeven we deze uitgave niet voor de kerkelijke catechese te bevelen. Wél is het boekje uitermate geschikt als voorbereiding op de catechismuspraak die gehouden of gelezen zal worden. Of voor onze zieken die in kleine stukjes de geloofsleer willen overdenken... Met de slotwens van ds. Knibbe: 'Ziet daar melk voor de kinderkens, och of het God liefde te zegenen, dat het aanleiding gave tot bekwaamheid voor vaste spijs aan de volwassenen in kennis en genade, tot zaligheid!'

ds. B. Labee, Veenendaal

Boekaankondigingen

"Levensmoed", ds. G.M. de Leeuw; uitg. Gebr. Koster, Barneveld; 170 blz.; € 14,90.

In deze uitgave worden in 52 overdenkingen aan de hand van het kerkelijk jaar zaken aan het hart gelegd die betrekking hebben op het persoonlijke, het gezins- en het geestelijke leven.

"Der vaderen erfenis", uitg. Gebr. Koster, Barneveld; 105 blz.; € 12,50. Zes preken van Hollandse oudvaders, te weten ds. C. Mel, ds. B. Smytegelt, ds. J. Beukelman (2x) en ds. P. van der Hagen (2x).

"Liever langer luisteren. Een focus op de communicatie van het Woord in de 21^e eeuw"; dr. M.J. Kater, uitg. Theologische Universiteit Apeldoorn, 43 blz.; € 9,95.

Deze studie bevat de tekst van de inaugurale rede die dr. M.J. Kater heeft uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar in de praktische theologie aan de Theologische Universiteit te Apeldoorn.

"Verhoring van het gebed", Wulfert Floor; uitg. de Banier, Apeldoorn; 69 blz.; € 9,95. Wulfert Floor, de landbouwer van Driebergen, ging vaak voor op de deel van boerderijen, waar hij 'oefeningen' uitsprak. De drie oefeningen in dit geschenkboekje wijzen op de grote waarde van het gebed en dat de Heere een horend en verhoerend God is.

"Zie, Hij komt. De wederkomst van Christus", Jonathan Edwards; uitg. Den Hertog, Houten; 78 blz.; € 11,90. Jonathan Edwards (1703-1758), een Amerikaans theoloog, stelt in deze vier preken over Handelingen 17:31 de wederkomst van Christus en het laatste oordeel aan de orde.

"Uit genade door het geloof naar het Woord", ds. B.J. van Boven, ds. G. Hoogerland en ds. A. Verschuure; uitg. Gebr. Koster, Barneveld; 94 blz.; € 11,90.

Hierin zijn drie preken opgenomen waarin de drie sola's: sola gratia, sola fide en sola Scriptura gestalte krijgen in de praktijk van het geestelijk leven.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Bodegraven en Oostkapelle,
ds. P.G. Heijkamp te Emmeloord;
Te Markham (Ontario, Canada) en Terneuzen,

ds. C. Sonneveld te Krabbendijke;
Te Rock Valley (Iowa, VS),
ds. A. Schot te Nunspeet;
Te Rotterdam-Alexanderpolder,
ds. H.A. van Zetten te Benthuizen;

Te s'-Gravenpolder en 's-Gravenzande,
ds. B. Labee te Veenendaal;
Te Sioux Center (Iowa, VS),
ds. J.B. Zippro te Groningen;
Te Sioux Falls (South Dakota, VS),
ds. E. Hakvoort te Norwich (Ontario, Canada);
Te Waardenburg,
ds. C. Hogchem te Genemuiden;
Te Wolphaartsdijk,
ds. J. van Laar te Rijssen-West.

Berichten

ZANGAVONDEN

Amsterdam

Kerstzangavond die georganiseerd wordt door de evangelisatiepost Bij Simon de Looier te Amsterdam, op vrijdag 22 december, in de Noorderkerk, Noordermarkt 48 te Amsterdam, m.m.v. het mannenkoor Jubilate Deo uit Apeldoorn en het Veenendaals chr. mannenkoor. Kerk open: 18.45 uur. Aanvang: 19.30 uur. Sluiting: ongeveer 21.00 uur. Appelwoord door evangelist G. Baan. Collecte voor het evangelisatiewerk. Zie ook: www.bijsimondelooyer.nl

Barendrecht

Kerstzangavond op zaterdag 16 december, aanvang 19.30 uur, sluiting ongeveer 21.00 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Barendrecht, m.m.v. het project mannenkoor Zuiderhaven, Gerard Verweij, orgel en enkele instrumentalisten. Collecte t.b.v. kerk.

Beekbergen

Kerstzangavond op zaterdag 16 december, aanvang 19.30 uur, in de Dorpskerk in Beekbergen, m.m.v. het mannenkoor Jubilate Deo uit Apeldoorn, orgel: Mark Brandwijk en dwarsfluit: Kees Alers. Leiding en meditatie: ds. A. Schreuder.

Berkenwoude

Kerstzangavond op zaterdag 16 december, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Berkenwoude, m.m.v. het kinderkoor De jonge lofstem, het gemengd koor Met hart en stem en enkele instrumentalisten. Vertelling door jeugdboekenschrijver Herman Wilbrink.

Dordrecht

Zangavond op zaterdag 16 december, aanvang 19.30 uur, in de Grote Kerk te Dordrecht, m.m.v. het jongerenkoor Heman uit Capelle a/d IJssel, het gemengd koor Praise the Lord uit Waarde, Ensemble Filomusica, orgel: Henriëtte de Bat-van Maelsaek en enkele instrumentalisten. Opening: ds. D.W. Tuinier. Appelwoord: Sjaak Jacobse (JBG). Entree: € 5,- p.p. (vanaf 12 jaar).

Capelle a/d IJssel

De in De Saambinder van 30 november aangekondigde adventzangavond op zaterdag 9 december te Capelle aan den IJssel wordt gehouden in de Moriakerk van de Gereformeerde Gemeente te Capelle a/d IJssel-West, dus niet in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Capelle a/d IJssel-Middelwatering.

Merksem (België)

Adventkoor- en samenzangavond op zaterdag 9 december, aanvang: 19.45 uur, in de kerk Sint-Jozef te Merksem, Het Meuleken 1 (hoek Bredabaan – Merksemheidelaan), m.m.v. van het jongerenkoor Hananja te Tholen, orgel Jan Rozendaal, samengesteld Zeeuws Mannenkoor, orgel Martin Weststrate en sopraan Marjo Schillings. Algehele leiding en meditatie: evangelist A. van Setten. Collecte t.b.v. Evangelisatiepost De Bron te Merksem.

Puttershoek

Kerstzangavond op vrijdag 15 december, aanvang 19.30 uur, in Grote- of Sint Lambertuskerk te Strijen, m.m.v. het jongerenkoor Laudate Deum te Ridderkerk, organist Bert

Roest, het jeugdkoor Laat het klinken, organist Herma Molendijk en enkele instrumentalisten. Spreker: J.W. van Toor, voorlichter ZGG. Collecte t.b.v. ZGG.

Renswoude

Kerstzangavond op vrijdag 15 december, aanvang 19.30 uur, in de Koepelkerk, Kerkstraat 3 te Renswoude, m.m.v. de gemengde koren Opent uwen mond te Scherpenzeel en Harpe Davids te Wageningen. Organist Frans van de Lagemaat. Collecte t.b.v. Wintercampagne Stichting Kom over en help.

Stolwijk

Psalmszangavond op vrijdag 15 december, aanvang 19.45 uur, in de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Stolwijk. m.m.v. Vereniging bovenstem uit Ouderkerk aan den IJssel en Arie van der Vlist, orgel. Ds. G. Hoogerland verzorgt een inleiding op de te zingen psalmen.

Tiel

Kerstzangavond op zaterdag 9 december, aanvang 19.30 uur, in de St. Maartenskerk te Tiel, m.m.v. het mannenkoor Rehoboth, Arie Kortleven, orgel en Henk van der Maten, vleugel. Opening, meditatie en sluiting door ds. P. Mulder.

Tilburg

Kerstzangavond op zaterdag 16 december, aanvang 19.30 uur in de St. Jozefkerk in Tilburg, Heuvelring 112, m.m.v. het mannenkoor Rehoboth en het meisjeskoor Maria uit Tricht-Geldermalsen. Algehele leiding: evangelist H.J. van den Boogaart. Collecte t.b.v. de evangelisatiepost.

Veenendaal

Kerstzangavond op zaterdag 16 december, aanvang: 19.30 uur, in de Adventkerk van de Gereformeerde Gemeente te Veenendaal, m.m.v. het gemengd koor Met hart en stem,

het tienerkoor Jedidjah, het kinderkoor De kleine harp, jeugdensemble Intermezzo uit Veenendaal en Bert Roest, orgel- en piano-begeleiding.

Zwolle

Adventzangavond op vrijdag 8 december, aanvang 19.30 uur, in de Boazkerk van de Gereformeerde Gemeente te Zwolle, m.m.v. het gemengd koor God alleen de eer en het jeugdkoor De jonge stem te Terwolde en het gemengd koor Bel Canto te Zwolle.

KERSTBIJEENKOMST DE LICHTBOEI TE BRED A

Kerstbijeenkoms op vrijdag 15 december, aanvang 19.30 uur, in het inloopcentrum De Lichtboei, Vriesdongen 1 in Breda, m.m.v. C. van der Hoek te Hardinxveld-Giessendam, overdenking, kinderkoor Harpe Davids te Hardinxveld-Giessendam, organist Anton

Treur en een gelegenheidsensemble. Ook zullen enkele vaste bezoekers van het inloopcentrum een bijdrage leveren.

JEUGDBOND - CURSUS VERTELLEN

Deze cursus bestaat uit vier onderdelen:

- Waarom vertel je uit de Bijbel?
- De voorbereiding van een Bijbelvertelling.
- Vertellen is iets laten zien.
- Bijbellezen met kinderen.

Waar: kerkgebouw Gereformeerde Gemeenten Emmeloord en Zoetermeer.

Data Emmeloord: dinsdag 23 januari, 6 en 20 februari en 13 maart 2018.

Data Zoetermeer: dinsdag 30 januari, 6 en 20 februari en 6 maart 2018.

Cursusleiding Emmeloord: Nelleke de Wolf.

Cursusleiding Zoetermeer: Henriëtte de Jong.

Tijden: 19:30 tot 22:00 uur.

Kosten: € 30,- p.p.

Voor wie: leidinggevend en in jeugdwerk, zondagsschool en kinderevangelisatie.

Opgeven en meer informatie: www.jbgg.nl/leiding/toerusting.

TRAINING HUMAN DYNAMICS T.B.V. JEUGDWERKACTIE

In het kader van de Jeugdwerkactie Geloofwaardig onderwijs organiseert SDP-Advies een training Human Dynamics voor stellen en singles. Deze training heeft een waarde van € 325,- (per echtpaar) of € 195,- (per single). Het programma voor echtparen is vormgegeven vanuit een Bijbelse visie op het huwelijk en samenleven van man en vrouw. Voor data, informatie en inschrijving: zie www.sdpadvies.nl/42614.

Aan het einde van het programma wordt een vrijwillige gift gevraagd die volledig ten gunste komt van de Jeugdwerkactie.

Kerkdiensten

ZONDAG 10 DECEMBER 2017

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Alblasserdam 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 19.00 uur ds. B. Labe; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 uur ds. H. Paul en 19.00 uur ds. G. Clements; Bodegraven 16.00 uur ds. P. Mulder; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; De Valk-Wekerom 9.30 uur ds. G. Mouw; Delft 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Den Haag-Scheveningen 10.00 uur ds. J. van Rijswijk en 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Deventer 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Dinteloord 10.00 en 18.30 uur stud. H.J. Agteresch; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 15.00 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Dordrecht 10.00 uur ds. J. Driessen en 19.00 uur ds. G.J. Baan; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 10.00 en 15.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 14.00 en 18.00 uur

stud. H.E.P. Fortuyn; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. M.H. Schot; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. J. Schipper; 's-Gravenzande 16.30 uur ds. J. Driessen; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 16.30 uur ds. C. Harinck; Hardinxveld-Giessendam 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 16.00 uur ds. J.B. Huisman; Hoedekenskerke 14.00 uur ds. G.J. Baan; Houten 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kamperland 14.30 uur ds. J. Schipper; Kapelle-Biezelinge 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 16.30 uur ds. C.J. Meeuse; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. van Ruitenburg; Kruiningen 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Leiderdorp 15.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 19.00 uur ds. A. Schot; Meeuwen 9.30 uur ds. M. Karens; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Melissant 14.30 uur ds. K. Boeder; Middelburg-Zuid 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Mijdrecht 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Nieuw-Beijerland 19.00 uur ds. A. Verschuure; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwerkerk 9.30 uur ds. C. Harinck en 16.00 uur ds. A.J. Gunst; Nieuwe-Tonge 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Nisse 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 10.00 en 15.30 uur stud. G.P. van

Nieuw Amerongen; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. C. Sonneveld; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. W. Mouw; Oud-Beijerland 15.30 uur ds. M.H. Schot; Ouddorp 18.30 uur ds. S. Maljaars; Poortvliet 14.30 uur stud. H.J. Agteresch; Puttershoek 15.30 uur ds. M. Karens; Rheden 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. J. Mijnders en 19.00 uur ds. L. Blok; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 14.30 uur ds. A.P. Baaijens; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. J.S. van der Net en 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. W. Silfhout en 19.00 uur ds. H. Brons; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. J.W. Verweij; Rotterdam-Zuidwijk 16.00 uur ds. J.S. van der Net; Scherpenisse 14.30 uur ds. D. de Wit; Scherpenzeel 10.00 uur ds. P. van Ruitenburg en 15.30 uur ds. A.A. Brugge; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 19.00 uur ds. M. Joosse; Sprang-Capelle 15.00 uur stud. M. Blok; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. B. van der Heiden; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Tholen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; Urk 10.00 en 17.00 uur (H.D.) ds. G. Pater; Utrecht 18.30 uur ds. P. van Ruitenburg; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labe; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 18.00 uur stud. G.P. van Nieuw Amerongen; Waarde 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. D.W. Tuinier; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en

18.00 uur stud. M. Blok; Wierden 15.00 uur ds. J. van Laar; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 9.30 en 14.00 uur ds. C.J. Meeuse; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 16.30 uur ds. W. Silfhout; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

DINSDAG 12 DECEMBER 2017

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. F. Mulder; Lisse 19.45 uur ds. G.J.N. Moens; Nijkerk 19.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Opperdoes 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Terwolde - De Vecht 19.30 uur ds. C.A. van Dieren.

WOENSDAG 13 DECEMBER 2017

Amersfoort 19.30 uur ds. W. Visscher; Barendrecht 19.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Beekbergen 19.30 uur ds. A. Schreuder; Ermelo 19.30 uur (tijdrede) ds. G.W.S. Mulder; Hilversum 19.45 uur (voor de evangelisatie) ds. G. van Manen; Kortgene 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Melissant 19.30 uur ds. E. Bakker;

Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Oosterland 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Rhenen 19.30 uur ds. F. Mulder; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. S.W. Janse; Scherpenisse 19.30 uur ds. A. Verschuure; Scherpenzeel 19.30 uur ds. J. van Laar; Soest 19.30 uur ds. D. de Wit; Stolwijk 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Veenendaal 19.30 uur ds. B. Labee; Waardenburg 19.30 uur ds. G. Pater; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens; Zeist 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld.

DONDERDAG 14 DECEMBER 2017

Alblasserdam 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Amsterdam 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Bodegraven 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Delft 19.30 uur ds. W. Silfhout; Dinteloord 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Genemuiden 19.30 uur ds. C. Hogchem; Hoofddorp 19.45 uur ds. L. Blok; Krabbendijke 14.00 uur (huw.bev.) ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. C. van Ruitenburg; Naaldwijk 19.45 uur stud. H.J. Agteresch; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Oud-Beijerland 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 19.30 uur ds. A. Schot; Ridderkerk 19.30 uur ds. W. Visscher; Sprang-

Capelle 19.30 uur (voor de zending) ds. G.J.N. Moens.

VRIJDAG 15 DECEMBER 2017

Genemuiden 14.30 uur (huw.bev.) ds. C. Hogchem; Yerseke 15.00 uur (huw.bev.) ds. C. van Krimpen.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 10 DECEMBER 2017

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

HARTELIJK WELKOM OP DE

Landelijke Israëldag

D.V. VRIJDAG
29 DECEMBER
2017
Aanvang 10.00 uur,
vanaf 9.15 uur
inloop met koffie

NIEUWE LOCATIE
Ger. Gem. Tricht-Geldermalsen
(Laan van Leeuwenstein 10, Geldermalsen)

- Ochtendprogramma** (10.00-12.00 uur)
  - Interview met ouderling Zhenya Sirotsky, ds. A. Margulis en ds. D. de Wit
  - Bijdrage van het Israëlprojectkoor o.l.v. M. Heidekamp
  - Presentatie nieuwe uitgave
  - Parallel: programma voor kinderen (aanmelden via site)
- Pauze**
  - Koffie, thee en soep **gratis**
  - Verschillende soorten broodjes te koop
  - Verkoopstands met (Israël)kaarten, boeken en producten
- Middagprogramma** (13.30-15.00 uur)
  - Update door ds. W. Silfhout over het werk in Nazareth en opleiding M.L. Dekker tot predikant
  - Vertelling door ds. C.J. Meeuse

Informatie over bereikbaarheid en kindercrèche kunt u vinden op onze website!

Spaarbusjes kunnen, gedurende de inloop (vanaf 9.15 uur) geleased worden in de hal van de kerk. De opbrengst is bestemd voor een herdruk van de Hebreeuws Delitzsch-vertaling (Nieuwe Testament).

DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL
LEFGAANDE VAN DE GEFONNIEERDE GEMEENTEN

Meer informatie: www.israeldag.nl - T 0348-489929

LEVERBAAR

Octavius Winslow

Morgengedachten deel 1

van € 24,95 nu voor € 19,95

Avondgedachten deel 2

van € 29,95 nu voor € 24,95

SAMEN VAN € 54,90 NU VOOR € 44,90

Uw voordeel = € 10,00

Geldig tot 31-12-2017 (franco)

WB

**Boekhandel Uitgeverij
van Wijngaarden**

Vliegersvelderlaan 15, 3771 XE Barneveld
Tel. 0342-417 335 / 06-2230 6378

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminent
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

**Stolk
orgels**

NIEUWERKERK A/D IJSSEL

Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbendijke
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out ·
depressie · faalangst · fobie ·
gedragsproblemen · identiteitspro-
blemen · lichamelijke spanning-
klachten · negatief zelfbeeld ·
onzekerheid · opvoedingsproble-
men · paniek · piekeren · PDD-
NOS · relatieproblemen · slaap-
problemen · somberheid · span-
ning · stress · syndroom van
Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:

T 0180 - 42 69 55

E info@psychbrouwer.nl

I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

ADVENTSZANGAVOND

Ger. Gem. Yerseke

D.V. zaterdag 9 december 2017

Aanvang: 19.30 uur

Met medewerking van:

MANNENKOOR ETHAN

o.l.v. Job Oostdijk

Organist: Pieter Heykoop

JEUGDKOOR DAVID

o.l.v. Henriëtte de Bat-van Maelsaek

Organist: Jacco Goud

GEMENGD KOOR YERSEKE

o.l.v. Henriëtte de Bat-van Maelsaek

Organist: Pieter Heykoop

Opening/sluiting: ds. C. van Krimpen

Toegang gratis

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom
terug op
ons park!

Al 60 jaar
verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Rouw- gelegenheid- koorjurkjes
kindergelegenheidskleding.nl
0577-401193/06-36392103

Begrafenisonderneming
de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 11 54

Daag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.

Waardenburg
0418 - 65 20 39

Werkendam
0183 - 70 10 17

H. de Jongh
D.D.E. Melieste
M.K. Ligthart
A.J. van Lieburg

Dordrecht e.o.
078 - 641 27 40

Nieuw-Lekkerland
0184 - 68 38 38

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Winst uit Verlies

Jongerenweekend 2018

**Ben jij jong getroffen of betrokken bij
kanker?** Heb jijzelf, iemand uit jouw gezin
kanker of gehad?

Heb jij een gezins- of familielid verloren
door kanker?

Ben jij 16 jaar of ouder (< 30 jaar)?

**Dan is het Jongerenweekend speciaal
bedoeld voor jou!**

Van 26 op 27 januari 2018

Aan deelname zijn geen kosten verbonden

Geef je snel op! (T 0341-250434)

www.Winstuitverlies.nl/jongeren

www.hoeksteenboekhandel.nl

Woerden T: 0348-421933

Ambtskleding Kostuums en shirts op maat

Klamar's
FASHION

's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28

info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl

Voor openingstijden zie website.

Advies aan huis mogelijk

Maak vrijblijvend een afspraak!

Plm. 19 december verschijnt de 3e druk van

... dit onderwijs ontvang'

ds. J. de Kok € 16,90

Reserveer nu (voor kerst) een exemplaar
bij uw boekhandel of rechtstreeks bij:

**Drukkerij & Boekhandel
Van Velzen B.V.**

Dorpsstraat 83 - Krabbendijke
tel. 0113-501402

e-mail: ljmeeuwsen@velzenbv.nl

begrafenisverzorging
Den Hollander

- Alleen begravenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u
gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

🏠 Mozartlaan 13
3131ES Vlaardingen

☎ 010 - 460 05 09

✉ info@idenh.nl

🌐 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Fides

praktijk voor hulpverlening en diagnostiek

**Een vertrouwd adres voor hulp
aan kinderen, jongeren en volvas-
senen vanuit een Bijbelse visie.**

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Somberheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt bij ons ook terecht voor
psychologisch onderzoek,
indicatieaanvragen en onderzoek,
begeleiding en training van mensen
met een verstandelijke beperking.

Bel voor informatie of aanmelding

Tel. 0342 - 41-99 77

Van Breugelplantsoen 1

3771 VM Barneveld

www.fideshulpverlening.nl

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Gespreklocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel

010 - 7 411 411

06 43 85 85 08

info@praktijkdenuijl.nl

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisonderningtreur.nl
info@begrafenisonderningtreur.nl

Begrafenisonderning Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Ben jij
Verzorgende-IG?

Solliciteer dan via
werkenbij.cedrah.nl

Wonen - Zorg - Diensten

voor
€15,-
geeft u al 3
kinderbijbels!

Stéphanos
www.stephanos.nl

Presentatie? 06 - 301 671 72 of
voorlichting@stephanos.nl

ANBI

Help een kind als Ernestine

aan eten en Bijbels onderwijs!

Ernestine uit Malawi is tien. Ze is straatarm en woont in een schamel hutje. Ze zorgt al jaren voor haar twee broertjes. Vaak eten ze maar één keer per dag. Het is haar droom om juf te worden en kinderen over de Heere Jezus te vertellen. Daarom wil ze graag naar school! Helpt u kinderen als Ernestine met voedsel, kleding, medische zorg en (Bijbels) onderwijs?

**Maak uw bijdrage over op
IBAN NL74 RABO 0335 3074 50**

t.n.v. Stichting Stéphanos
of doneer online!

Extra ruimte helpt! Bouwt u met ons mee?

Er is nood! Om tegemoet te komen aan de behoefte die er is, en om de Oase toekomst te bieden, gaat de Oase uitbreiden naar 12 gastenplaatsen.

De Oase is een diaconaal gastenhuus in Ouddorp met een reformatorische identiteit. Een plek om op adem te komen, voor gasten die uit balans zijn en toe zijn aan een rustperiode.

www.diaconaalgastenhuisdeoase.nl

**Steun ons met uw gift op
NL15 INGB 0007 2908 52**
ovv Uitbreiding Oase

Voor iedere dag...

Bij het geopende Woord

11e
jaargang

*Bij het geopende Woord is een bijbels dagboek geschreven door diverse predikanten uit de Gereformeerde Gemeenten. Alle scribenten behandelen per maand een afgerond onderwerp zoals: Jozua, wonderen van de Heere Jezus, Job, de Namen van de Middelaar, Petrus, enzovoort. Achterin het dagboek zijn bijdragen opgenomen voor de feestdagen. De stukjes zijn kort en er is een duidelijk lettertype gebruikt. Een dagboek voor het hele gezin!
Geb. 378 blz.*

*Aan dit dagboek werkten mee:
ds. P. Blok, ds. K. Boeder, ds. B. Labee,
ds. G.M. de Leeuw, ds. F. Mulder, ds. J. Schipper,
ds. A. Schreuder, ds. W. Silfhout, ds. J.W. Verweij en
ds. D. de Wit.
Ook zijn bijdragen opgenomen van wijlen
ds. Chr. van der Poel en wijlen ds. W.C. Lamain.*

13,95

bezoek onze webwinkel
www.gebrkoster.nl

Gebr. Koster
Nairacstraat 17, Barneveld
tel. 0342 - 41 69 86

De Pastory is een nieuw, modern gebouw met 18 zorggeschikte appartementen gelegen in de nabijheid van de kerken van de Gereformeerde Gemeente Zuid en de Gereformeerde Gemeente in Nederland en op loopafstand van de nieuwe Jumbo supermarkt.

Het wooncomplex wordt gerealiseerd nabij de Barneveldse Beek, tussen de twee kerken op Veller. Er zijn nog enkele apparte-

menten beschikbaar. Het is een eigentijds en energiezuinig ontwerp met een gemeenschappelijke ontmoetingsruimte. Huurprijs vanaf € 695 per maand en met lage serviceskosten. De oplevering staat gepland voor D.V. mei 2018.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Westeneng Makelaardij op 0342 415 589 of kijk op www.depastorybarneveld.nl

Ben jij Verpleegkundige?

Solliciteer dan via werkenbij.cedrah.nl

sinds 1973

VAN MANEN
meesterlijke interieurs

kerkbanken | kerkstoelen | kansels
bankstoffering | doopvonts | lessenaars
collectezakken | liturgieborden

www.meesterlijke-interieurs.nl

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

Boekhandel

De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355

www.boekhandeldezonnebloem.nl

“De inboedel van vluchtelingen past in een reistas”

RD
WOORD IN
UW WERELD

ACTIE

3 MAANDEN

19,95
per maand

Lees een krant die de Bijbel, hét Woord, als ijkpunt heeft. Een krant die met beide benen op de grond én in uw wereld staat. Probeer het RD 3 maanden voor € 19,95 per maand. Ga naar rd.nl/saambinder of bel 055-5390498

Deze aanbieding is alleen van toepassing indien u de laatste 18 maanden geen (proef)abonnement op het RD heeft gehad.

Reformatisch Dagblad

Beth-San vacatures

Verzorgende Thuiszorg

6 uur

Verzorgende KSW

0-36 uur

Huishoudelijk medewerker

Oproepbasis

Meer info?

Kijk snel op werkenbij.cedrah.nl voor de volledige functieomschrijvingen en solliciteer direct online!

Woonzorgcentrum Beth-San
Wilde Veenen 1
2751 EE Moerkapelle
t 079 593 18 40
e beth-san@cedrah.nl
www.cedrah.nl

Wonen · Zorg · Diensten

Voor een zorgzame begeleiding

Begraafenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

Mooi vakantie-appartement
in **Hoog Sauerland**.
www.huizesolagratiat.net

Te huur ruime vakantiewoning voor 2 pers.
in het buitengebied van Rijssen.
www.weidehoeverijssen.nl
Tel. 06 - 82 71 31 22

Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl

 PRAKTIJK FIDUCIA
Psychosociale hulpverlening en contextuele therapie

In vertrouwen met jezelf en anderen.

Werken aan verandering;
verbetering of acceptatie van
**persoonlijke, relatie- of
familieproblemen.**

www.praktijkfiducia.nl
06 - 29 41 51 47

Relaties
Seksualiteit
Burn-out
Onzekerheid
ADHD – Autisme
Identiteit
Opvoeding
Rouw

WWW.ABCONULTS.NL

ABC ONULTS
Precies de hulp die je nodig hebt!

Colofon

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 06-5773987
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum
van verschijning van De Saambinder in de
daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aangele-
verd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,30 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
* afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aan-
sprakelijkheid betreffende de inhoud van
de advertenties en de (recensies van de)
aangekondigde boeken.

Ds. Labee over: **Omzien**

Wilt u iets schrijven over de betekenis van deze tekst (Lukas 9:62b): 'Niemand die zijn hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het Koninkrijk Gods?'

Het echte volgen

Eigenlijk is deze slottekst uit Lukas 9 de conclusie van drie - heel kort geschetste - ontmoetingen met de Zaligmaker. Op reis naar Jeruzalem zegt iemand: 'Heere, ik zal U volgen, waar Gij ook heengaat' (vers 57b). Dat klinkt heel mooi! Maar hij krijgt een eerlijke behandeling van Jezus. De kanttekening vat het antwoord tot deze man samen: '...gij hebt van Mij geen gemak of rijkdom van deze wereld te verwachten, want Ik heb die Zelf niet' (59). Zojuist is de Borg in Samaria niet ontvangen en straks in Jeruzalem zal men Hem doden. Echt volgen betekent Zijn voetstappen drukken op de kruisweg die Hij gaat naar Golgotha. Vervolgens zegt Jezus tegen een ander: 'Volg Mij' (vers 59b). Ja, maar deze man moet eerst naar het klaaghuys omdat zijn vader gestorven is. Dat is toch een voorrangzaak? Raadselachtig klinkt het van Jezus' lippen: 'Laat de doden hun doden begraven; doch gij, ga heen en verkondig het Koninkrijk Gods'. Mensen die geestelijk dood zijn, moeten zich maar bekommeren om een begrafenis met zijn dagenlange rouwbeklag en met wellicht de erfeniskwestie daarna. De aangesprokene die door de Meester gevorderd wordt voor Zijn dienst, houdt een slag om de arm. Tenslotte is daar de derde ontmoeting. 'En ook een ander zeide: Heere, ik zal U volgen; maar laat mij eerst toe dat ik afscheid neme van de genen die in mijn huis zijn'

(vers 61). We lezen geen concreet antwoord op dit verzoek. Maar we kunnen het wel raden... Trouwens, wat zullen die huisgenoten zeggen als het verzoek om afscheid te gaan nemen, toegestaan werd? 'Maar man, wat haal je in je hoofd! We kunnen je hier niet missen, er ligt ook nog zoveel werk op de akker en de kinderen moeten toch een vader hebben?' Tweeslachtigheid, besluiteloosheid, hinken op twee gedachten staan haaks op de radicale overgave en beslistheid van het echte volgen van Jezus.

De rechte voren

Hierna klinken de geladen woorden die allereerst tot de laatste persoon zijn gesproken, maar die we mogen betrekken op de drie korte ontmoetingen: 'Niemand die zijn hand aan de ploeg slaat en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het Koninkrijk Gods'. Als iemand het land ging bewerken met een ploeg, meestal getrokken door twee ossen, dan was het goed uitkijken. De ploegschaar kon achter een boomstronk of grote steen blijven steken. De ossen kunnen makkelijk naar links of naar rechts uitwijken en uit de koers raken. De landbewerker moet niet achterom gaan kijken hoe mooi het allemaal wordt. Nee, omzien zal waarschijnlijk betekenen dat er geen rechte voren getrokken worden. Wie zo doet, is onbekwaam voor (het werk in) het Koninkrijk van God. Onze kanttekenaar verbindt deze woorden van de hoogste Profeet en Leraar met de geïnspireerde woorden van Paulus: 'Maar één ding doe ik, vergetende hetgeen dat achter is, en strekkende mij tot hetgeen dat voor is, jaag ik naar het wit tot de prijs der roeping Gods, die van boven is in Christus Jezus' (Filippenzen 3 vers 14). Alles wat in zijn leven gepasseerd is: die prachtige opleiding aan de voeten van Gamáliël, ook die vreselijke vergissing om de gemeente des Heeren te vervolgen en ook al het goede wat hij uit genade na zijn bekering heeft mogen doen, telt hij niet. Een ware christen moet niet omzien maar uitzien! Paulus zag uit naar de kroon der rechtvaardigheid, die aan het einde van de loopbaan gegeven zal worden aan allen die Jezus' verschijning hebben liefgekregen. Lezer(es), ziet u achterom, om u heen of vooruit?

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.